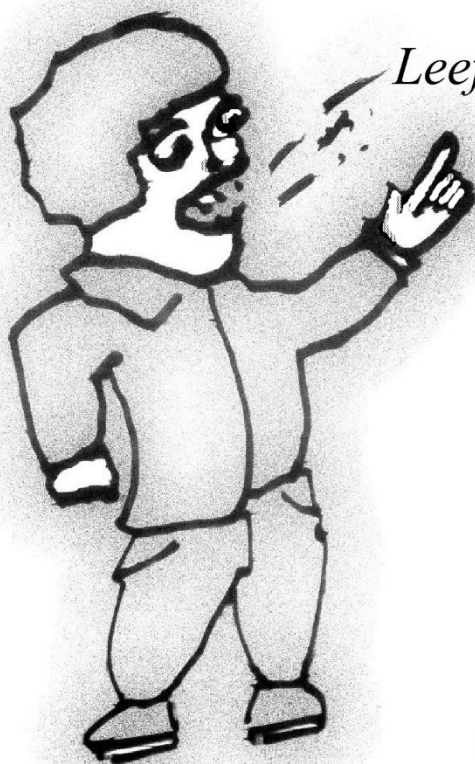

Adrie Krijgsman

Leefgebied

GEDICHT

LEEFGEBIED

Adrie Krijgsman

Leefgebied

GEDICHT

Copyright © 2020 Adrie Krijgsman

Uitgegeven ter gelegenheid van het DeFKa Research programma tijdens de Poëzieweek 2020, bij boekhandel Van der Velde, Assen.

Uitgegeven in eigen beheer
Oplage 50 exemplaren

www.adriekrijgsman.nl

Traditie is gewoon een ander woord voor: dat doen wij hier altijd zo!

Theo Maassen, Zonder Pardon (2009)

Un changement de temps suffit à recréer le monde et nous-mêmes.

(Een weersverandering is voldoende om de wereld en onszelf te vernieuwen).

Marcel Proust, Le Côté de Guermantes (1920)

De hand gelicht met geestelijk bewijs,
waar 'ik' mijn brein is. Labiel, eenzelvig
op rondreis met nepnieuws - meest digitaal.

Een oudhollands duyfken scheert als Nikè,
gevleugelde maagd die het welslagen
brengt, door verstoorde gedachten. Zij heeft
in stilte de til van Zeus verlaten,
al menig land en continent ontdekt
en publieke geheimen uitgelekt.

Waar nu de stadsmarinier (al ruikend)
de tuin bewaakt, gevuld met exoten -
vergeefs gesnoeid, bespoten, uitgerukt.
Elk organisme vecht een zaadplek vrij
en plant zich nijver voort (overwoekert!)
tot nergens meer een bedje postelein,
of zuring, voor de zure zuringpap,
die aan de wieg van onze volksaard stond.

Wie kaalgeplukt uit het verleden valt,
op ogentast de Global Village vindt,
de digitale welvaart, het gemak,

en dan de tradities ziet verdwijnen,
de boze, blijde, onzekere brij,
die balkend en brallend wordt opgediend.

Boze witte-mannentaal - een mythe,
een raar verhaal voor wie geen kleuren ziet.

Het levenslot een ondoorgrond gebied,
toxische holten, klankkasten
vol oscillaties van mondige vrouwen.
Nieuw landschap dat ontmande mannen scheidt,
ooit staalharde mannen, die nu mentaal
vereenzaamd, in hun witheid aangetast
vergeten zijn; waar ergens in de tijd
een masculiene leegte is ontstaan,
een geestelijk vacuüm vol verwarring
(er niets van stoer imago over is),
waar eensklaps doortastende levenskracht
in de vuisten van vrouwen verstopt zit,
waar plotseling uit het ongerijmde
een gideonsbende nieuwe genders
een regenboogbrede leefruimte claimt,
waar nooit een voorouder oren naar had.

Was dit de teloorgang van het genoom,
het genetisch beheerde? Het domein
van grootvader, vader en zoon, die hun
bedrijf al eeuwen in de familie hielden?
Die het als goden, met hun genenkracht,
beschermden tegen 't ongewenste kind,
als vondeling naar het bedrijf gebracht?

Nu prangt de hamvraag: hoelang gedogen
zullie mijn speeltjes nog? De Zwarte Cross,
de Zwarte Piet, het zware knalvuurwerk,
autoraces, Hollandse Hits, braadworst
eten tot je knapt. Maar godverdé hé,
borduren of gevoelig tantrisch neuken
is toch geen mannelijk alternatief
voor het verspijkeren van de keuken?

Zo worden wij in *no time* agressief!

Inhoudsloze berichten verschijnen
op twitter - opgepepte zelfcensuur
vol egotisme en loze glitter
(die ook wel bloeden kan, maar slaap verwekt).

Langzaam lekt de zomer leeg, de resten
sterven geleidelijk weg, stap voor stap.
Treurig. De zomer kijkt niet om naar toen,
kijkt niet naar koud geworden stranden,
lege terrasjes, of beeldschone vrouw.
Het zal de zomer echt een rotzorg zijn,
die trekt wel zorgeloos fluitend zuidwaarts,
gaat land verschroeien met hitte, met vuur -
brandende bossen, kangoeroes, koeien,
de Opera in verstikkende rook:
om weke mietjes mores te leren!

Het neergevallen herfstblad behoedzaam
van veldkeien poetsend zag ik de gloed,
een restje zomer doorstroomde het bloed.
En opgewekt, als altijd verwonderd,
ging ik - ver weg van de holte - op weg,
bedronken de drenkeling dagstraffen:
licht in de ogen! Vuur! Antoniemen
van breekbaarheid. Nu scheren die hipsters!
die wankelende mannen, die enkeling
laat op de straatweg nog. De leegte in
en de tucht van tradities waarderen.

't Is armoe troef bij minder bedeeden,
de boom groeit er trager - schralere grond -
onwrikbare zuurtoot preekt er de dood,
strooit brodeloos liefde zout in de wond.

Zuchtend rijdt nog een locomotiefje,
de ketel gestookt door vadertje tijd,
heim-weeïg door oude tradities rond.
Het ademt - astmatisch - in gezichten
van vluchtende ontwrichtten, die door de
morgendauw op weg, tussen de bloemen,
verwoed naar eetbare kruiden zoeken.

En toch, ik snap ze wel. Want ook bij mij
gloeit nog een vonk cro-magnon in mijn brein,
die ik, in wildernissen in mijn tent
verscholen, op soloreizen aanblaas
tot een vuur, met vast in mijn gedachten
artefacten (uit allereerste uur),
terwijl ik bivakkerend in mijn tent -
als oermens in de grotten van Lascaux -
in bange nacht de laatste letters kras,
tot tekst aan lezende gekwetsten. Pas!

Onopgemerkt weg, tussen wal en schip,
fletsig (is zichtbaar beperkend), ontheemd,
bestervend vlees, jongstleden nog levend,
de blik op een fraaie toekomst gericht,
op vele ladders om te bestijgen:
Hé, zie eens daarboven! De loftrompet!

We liggen lichtgewond en gezwachteld
in bed. Afwachtend en hopend op hulp.
Van de pulpdrager? Nee, van de ranke
berkenboom! Altijd fier en bedwelmend,
bestand tegen arctische winterstorm,
waar ruimte in leegte werk worstelt en
nachtvorst de waarde van warmte verzaakt.

In de roes van verlangen (privaatland),
waar een fraaie leerstellige poetsvrouw
haar oude diploma's tot vliegtuigjes vouwt
en trots omhoog in de berkenkruin werpt.
Over de bosvloer liggen verdiensten
(waar alles bereikt is keert het bederf),
is de berk nog bestendig, eigent zich
rechtens de laatste resten leegte toe.

Klimatologisch, van toen naar het nu,
ontdekte (toen) de Duyfken het Zuidland.
Willem Janszoon stond aan het roer. Hij schreef:
ben niet van 't land gecharmeerd, moerassig,
volk vijandig, vreze voor lijfsbehoud,
keer weder huiswaarts, naar veilige ree.

De 'vijand' liep door zijn droomtijd terug,
ook weder huiswaarts. Thuis waar het wildvuur
verzengend te keer gaat. Vlammen doden
doffe duyfkens, kangoeroes, koala's,
Nissans en Toyota's, verspillen hout,
branden herfst in de bomen, verstikken
de mens en het vee. Het klimaat aan het
scheepsroer (wie voert het bevel?). Geen kompas
en geen kaart van de route. Alarmroep!

Boeren maakten hun beesten beurswaardig
met grotere koeien, met dikkere
plofkip, ander voer. Maar met hogere
opbrengst, mindere winst: want hoe hoger,
hoe dikker, hoe voller, hoe dommer. Stom!

Want tussen gewas en het aandeel zijn
graiers actief, tussen beesten en beurs,
en spelen het graaispel, harken listig
de winsten bijeen, voelen zich goden.
Met hamstercompulsie! De rest zal hen
worst zijn - maar blijkt in het daglicht een drol.

En het handje gevuld, raakt nimmer vol.

In oude tradities, lyrisch, denk ik:
O, geliefde! Loop (onder landverlies)
achter haar schaduw prozaïsch weerom,
naar de aanlooptijd, waar schaduw verdwijnt
en de wildernis slinkt (geen bloedverlies).
Dorrende droogte: geen water, geen vuur.

Landeigen zwerfvolk loopt op de veldweg,
vast in de voetsporen weet het de weg,
in steengruis en veldgewas, toevend bij
voorouders, in begeesterde stofjes
aan trillende windkant, waar alles nu,
wankel, op 't randje van bewustzijn rust.

Ze kust normaal met heerlijk zachte mond -
maar helaas, niet als zij erg ontstemd is
om verlies van tradities en waarden.
Dán wordt er blijkbaar niet gekust, omdat
zoiets gefulmineerd dient te worden.

Ik droomde dat ik droomde, dat zij daar
een herfstnacht met vallende sterren bracht,
vuurflitsend kinderspel, zij argeloos
op het grasveld van de goden graasde,
kirrend, kretend, als nieuwe vreemdeling,
tijdens teloorgang van vele dingen:
dementiezweet, valfruit. Al opgebruikt
vóór de herbruikbare *Wille zur Macht*
met het vuil de rivieren verstoppte.

Diagnose: Atherosclerose.

Op stille plek. Een duik in papieren,
waar verdaagde besluiten nu rustig
tijd nuttigen - een hap genadebrood.
In droomland werpt een rotte fantoomtand
een stuwdam aan ramspoedgedachten op,

ik zoek een recept - tegen knoeikoffie.
Hoe dan ook, verminking, bij tijdelijk
een dip: de esthetische verwachting
in andermans oog. Of het dan kwaad kan?

Zoals verloren containers dansend
tegen dijken beuken en in wrange
vorm van humor hun rotzooi verliezen.

In mijn vermeende welvaartsoase
dringen na doorbraak brokstukken voedsel
de strot in, storten zich woest in de maag,
terwijl de mondgeblazen whiskyfles,
net als het glas voortdurend halfvol is,
en kaviaar - op de muis van de vuist -
iets teveel wordt. En dat frêle kopje
elitaire Kopi Loewak koffie
voor de witte bemiddelde heren ...
Hoog te paard geholpen rotjochies nog,
die in ronkende motivatietaal,
als gretige gieren aangevlogen,
slechts godgelijke lijkenpikkers zijn.

In eigen diepvriesdroomtijd vastgezet
berijd ik rendabel een vastgoedslet -
wil mijn transacties alvast verwerken -
glijd langs de gladde, zachte welving van
haar Bianco Carrara achterwerk,
glijd langs de albasten wangen, tegen
protserige façades van ruwe,
grootheidswaaninnige Speergebouwen
en fluister onbehouwen boutades:
vuile zultkop, onhandelbare hoer!
Verbeten eten, in tijd van verval.

Na maaltijd rest het roodbekleefde bot,
waarop de huisvlieg neergestreken eet,
zonder te weten, puur instinctmatig,
zoals wij, klampend aan ons jochiesland
empathisch overtuigd waren geraakt
om lekker puh! te doen tegen 't leven.

Mensen met wensen (nu het te laat is)
vergeten dat hoogmoed kwam voor de val,
dat preventie meer is dan pretentie,
meer is dan bidden op de duyfkenstil.

En nu? In vieze rookwalm verdwalen?
In nagloeiend landgebied ezelen
tegen de aanstoot gevende stenen?

Oude markering verdween van wegen,
tekst op de wegwijzers bladderde af.
Dus waarheen dan? Daarginder vlamt vuur op.
Een morsdode liervogel flakkert in
vuurkolk omhoog. Herrijzende feniks?

Vloekende vlierbes en tierende braam,
een scheldroep van de kerkuil in vroege
ontluisterde morgen. De schimpende
bij, die al stervend haar opwachting maakt.

Verschrompelde morgen, met opstootjes
tegen onleefbaarheid. Gaan we 't redden?
Transitie ligt lonkend binnen bereik -
de toekomst is nu! Genreparatie
wordt standaardpraktijk, vuurvaste bomen,
betere bijen. En uit de hoogte
wolkenbesproeiing tegen de droogte.

Wanneer men van functioneel niveau
een beetje vloeistof in een schaalte giet
springen er spetters geluk en verdriet.
Ze landen op het omringend plateau
en wekken wrevel, of oprecht chapeau!
Met hier en daar wat kluitjes in het riet,
gevuld met alarmistisch levenslied,
sprak de nep-oligarch tot zijn gehoor.
Retorisch trucjes - lekker naar bed.
Ik ving nog een spet, en ging er vandoor.

Ben ik een kunstwerk, inspiratiebron,
een muze? God mag weten wat dat is.
Een goed figuur? Een frisse blik? Gemis
aan creatieve kracht in mijn cocon,
of daadkracht onder mijn legerblouson?

Weer stelde ik mij voor aan Joop Vernis;
de rolkwast vol woorden en cannabis.
Ik ben het kunstwerk, jij Pygmalion.

De aap kwam uit de mouw: de kunstenaar
smeerde de stroop van mijn mond - de afgunst

kleefde aan zijn kont - en hij riep strijdbaar:
je kunt wel denken dat je 't beter weet,
linkse dweper, maar wie bèn jij dan wel?

De overgang van herfst- naar winterlicht,
de grijze, kaalgeschoren variant,
met nevel als een donsdek op het land
dat elk geluid in zwijgplicht onderricht.

Al is er wel een vogelstem die zwicht
voor het verlangen om in teamverband
te zingen, ook al klinkt dat larmoyant,
zo in de winter, zo uit evenwicht,
zo fluitend als mijn piepende longen
klinken door mijn gekwelde keel, de brand
die daar heerst, door geen vogel bezongen.

Zonder iets met fijnstof te bedingen,
kruitdamp, knallen, of incubatietijd,
blaf ik mij boosaardig door de kilte
onder het donsdek, in de lappenmand,
hoestend, proestend door decemberstilte.

Opnieuw is een decade weggevlucht,
in opgelapte tijdgeest verdwenen
tussen verlangens, wensen en dromen,
vaak onvervuld geëindigd met een zucht.
Niet meer dan dat, de tijd is onze tucht,
die ons in toom houdt tegen wat komen
gaat: de strijd tegen nieuwe fantomen,
sneller dan wij en de tijd op de vlucht.

En nu maar hopen dat de nieuwe tijd
bevrijd is van de boze witte man,
dat niemand hoeft te vluchten voor het vuur
en dat ons leefmilieu zonder respijt
transitie nog even verdragen kan.

Moet dan de toekomst worden ingeleid
met witte, *white privilege* pochende
patsers, met een slopersbende die zich
- *When did you last go to the opera?* -
in een bond van slopersbenden verbond,
maar niet veel verder kwam dan dunne brij
aan woordenstront. Daarbij een hetero
hijgend hert dat pauselijk gelauwerd werd,

fier het gewei, devoot op de knietjes.
Puur Pasolini, als je het mij vraagt.

De bleke winterzon klimt al hoger,
het water kabbelt zachtjes, dystopisch
onder de brug, het *volksempfindliche*
van Friedrich Nietzsches ‘Voorbij goed en kwaad’
voorbij, naar een ver, door babydaglicht
gladgestreken meertje, waarboven een
nevelbankje hangt. Zingen dan, denk ik.

Want deze mooie ochtend heeft zeker
recht op een prachtige lofzang. Zullen we
dan? Want ja, gebroken is de kluister,
de bruiloft kwam voor licht en duister ...¹

¹ Laatste regels uit Nietzsches Voorbij goed en kwaad, vert.
Thomas Graftdijk.

